

Concentratiekampen

Als Hitler in 1933 aan de macht komt in Duitsland, laat hij direct zijn politieke tegenstanders oppakken. Die worden geconcentreerd in concentratiekampen. De eerste ligt in Zuid-Duitsland bij het stadje Dachau. Wat met één kamp begint zal eindigen met honderden kampen. We noemen ze wel allemaal 'concentratiekampen', maar ze hebben allen verschillende taken. Er zijn dus verschillende soorten.

OPDRACHT 1

- Zoek met de bron uit tot welke soorten concentratiekampen Westerbork en Auschwitz hoorden. Schrijf dat op.
- Zoek vervolgens in de bron - naast Westerbork - nog drie concentratiekampen in Nederland. Schrijf hun namen op en noteer van elk tot welk soort kamp zij hoorden.
- Bestaan er vandaag nog landen met concentratiekampen? Leg je antwoord uit.

BRON 1: LIJST MET CONCENTRATIEKAMPEN

Bron 1: Lijst met concentratiekampen

Bekijk de video hier: https://nl.wikipedia.org/wiki/Lijst_van_naziconcentratiekampen

Het dagelijks leven in kamp Westerbork

Na hun arrestatie worden Roosje en haar moeder naar kamp Westerbork vervoerd. Daar worden gevangenen samengebracht om later naar de grote werk- en vernietigingskampen in Duitsland en Polen op transport gezet te worden. Hoe zijn de levensomstandigheden in het kamp?

In kamp Westerbork is op bevel van de Duitse commandant Gemmeker een film gemaakt van het dagelijks leven in het kamp.

OPDRACHT 2

Bekijk het filmfragment en schrijf eens op wat je allemaal hebt gezien. Vergelijken en bespreek dat vervolgens met elkaar.

EEN FILM - AANKOMST EN REGISTRATIE IN WESTERBORK

Een film - Aankomst en registratie in Westerbork

Bekijk de video hier: <https://www.youtube.com/watch?v=W7fMUGRyZnw&list=PLT4ZomKIUZPo3zqLZoGY9HMtbAf4ST4>

OPDRACHT 3

Je ziet in de volgende twee bronnen twee andere stukjes uit de film over kamp Westerbork. Het eerste fragment heet: 'Sport en spel', het tweede fragment: 'Cabaret'.

- Wat voor een indruk krijg je van het leven in het kamp na het zien van de filmpjes?

SPORT EN SPEL

Sport en spel

Bekijk de video hier: <https://www.youtube.com/watch?v=24bw-IYAk8I&list=PLT4ZP-omKIUZPo3zqLZoGY9HMtbAf4ST4&index=4>

CABARET

Cabaret

Bekijk de video hier: <https://www.youtube.com/watch?v=juJsSTpN2O0&index=2&list=PLT4ZP-omKIUZPo3zqLZoGY9HMtbAf4ST4>

OPDRACHT 4

Je ziet hierna drie afbeeldingen over het dagelijks leven in kamp Westerbork. Bekijk die foto's goed.

- Geef van elke foto aan of die *wel* of *niet* past bij de informatie die de filmpjes je hebben gegeven. Leg steeds je keuze toe.

HOOFDSTRAAT IN KAMP WESTERBORK

Hoofdstraat in kamp Westerbork

HET BEGIN VAN HET TRANSPORT

Het begin van het transport

BARAK IN KAMP WESTERBORK, GETEKEND DOOR EEN GEVANGENE

Barak in kamp Westerbork, getekend door een gevangene

De angst voor de dinsdag

De volgende tekst is ook ingesproken en kun je via het geluidsfragment volgen.

Hoewel de leefomstandigheden in Westerbork in vergelijking met die in andere kampen meevallen, hangt er een voortdurende angst in de lucht. Niemand weet wat hen te wachten staat maar de angst voor de dinsdag, de dag van het transport, is vreselijk groot. Wie staat op de lijst? Wie hoeft nog niet weg? Kunnen gezinnen bij elkaar blijven? Ben ik aan de beurt? Waar daan we naar toe?

Tussen 1942 en 1945 heeft de Duitse bezetter 107.000 Joodse Nederlanders via kamp Westerbork weggevoerd naar 'het oosten'. Bijna iedere week vertrekt op **dinsdag** een trein. In de goederenwagons zitten ongeveer 1.000 mensen. Drieënnegentig maal vertrekt zo'n transport. Slechts 5.000 gedeporteerden zullen uiteindelijk de oorlog overleven.

GELUIDSFRAGMENT - ANGST!

Geluidsfragment - Angst!

Beluister het fragment hier: <http://www.roosjefoundation.org/bestanden/1441/download>

Westerbork - Auschwitz

OPDRACHT 5

Lees eerst de inleidende tekst, bekijk de afbeelding 'Westerbork - Auschwitz' en geef dan antwoord op de vragen.

- Wat is dit voor een bord?
- Waarvoor waren de mensen zo bang?
- Op dinsdagavond waren er muziek- en cabaretvoorstellingen voor degenen die niet met de trein mee hadden gehoeven. Waarom werden die georganiseerd, denk je?
- Ben jij wel eens heel erg bang geweest?
 - Waarom en waarvoor?
 - Denk je dat die angst een zelfde soort angst is als die van de mensen in kamp Westerbork? Leg je antwoord eens uit.

Hoe overleeft Roosje kamp Westerbork?

'Het is mij intussen, hoe kan ik onmogelijk zeggen, gelukt hier een reuzenbaantje te krijgen. Ik ben namelijk secretaresse geworden van de ondercommandant (Jacob Haan). Een officier, leuk om te zien, met wie ik de gehele dag moet

samenwerken. Alle kampbewoners zijn nartstikke jaloers en kwaad, en lopen me de geneie dag achterna met nonderd-en-één verzoekjes.

Stel je voor, ik zit achter een bureau met tegenover mij een aardige vent, met een groot hakenkruis op. Het gevolg is, dat ik in kamp Westerbork blijf, en daardoor eveneens mijn vader en moeder hier kan houden'.

Geciteerd in: Paul Glaser, *Dansen met de vijand*, Amsterdam, 2016, p. 145.

OPDRACHT 6

Lees de tekst en beantwoord dan de volgende vragen:

Leg uit of je

- wel/niet kunt begrijpen dat ze secretaresse wordt van de ondercommandant.
- de reactie van de bewoners zoals Roosje die beschrijft *wel/ niet* kunt begrijpen.

'Overdag hebben we het druk op de administratie. Hij (de ondercommandant) moet een vastgesteld aantal gevangenen verzamelen die naar Polen worden gestuurd. De administratie werkt de lijsten met namen uit en ik moet hem lijsten brengen van de namen van de gevangenen die met de trein naar Polen worden gebracht.

Hij heeft vaak overleg met de kampcommandant. Ik ben er al een paar keer bijgehaald om een verslag te maken, want ik kan goed Duits spreken en schrijven. We spreken af dat ik ook voor de kampcommandant klusjes zal doen'.

Bron: Paul Glaser, *Dansen met de vijand*, Amsterdam, 2016.

VERTREK UIT KAMP WESTERBORK

Vertrek uit kamp Westerbork

Bekijk de video hier: https://www.youtube.com/watch?v=9a-Pt0fA_2w

OPDRACHT 7

Door de omstandigheden kiest Roosje ervoor om nauw samen te werken met de ondercommandant. Op die manier werkt ze mee aan het opstellen van de transportlijsten waarop de namen van de mensen staan die naar 'het Oosten' worden gestuurd.

- Wat vind je van die keuze van Roosje? Kies uit de volgende twee mogelijkheden:

Dat is een goede keus omdat ze zo haar ouders van de lijst kan afhalen.	Ik vind dat omdat
Dat is een slechte keus omdat ze meehelpt met het wegvoeren van mede-kampbewoners.	Ik vind dat omdat

- Wat zou jij hebben gedaan als je voor dezelfde keuze had gestaan? Leg je antwoord eens uit.

Slotopdrachten - terugkijken

OPDRACHT 8

De afsluitende opdracht maak je in tweetallen. Je kijkt hierin terug op het dagelijks leven in kamp Westerbork. Je neemt daarbij de titel van dit hoofdstuk - 'Overleven en over leven in Westerbork' - als uitgangspunt.

- Jullie maken daarover een poster. Gebruik daarbij het lesmateriaal van dit hoofdstuk voor de informatie. Zoek bovendien 6 afbeeldingen op het internet die gaan over het (dagelijks) leven in kamp Westerbork.
- Jullie presenteren de poster in de klas aan elkaar. Je moet daarbij aan je medeleerlingen kunnen uitleggen wat jullie willen vertellen in de poster.

OPDRACHT 9

Wat zou er gebeurd zijn met Roosje nadat zij vanuit Westerbork naar 'het Oosten' werd getransporteerd? Wat heeft zij meegemaakt?

- Schrijf eerst eens op wat je denkt dat er met haar gebeurd is.
- Bekijk vervolgens het volgende filmfragment en schrijf op wat er volgens Paul Glaser met zijn tante is gebeurd.
- Vergelijk dat met wat jij eerst dacht. Komt het overeen of verschilt het? Leg je antwoord uit.

EN ZO VERDER

En zo verder

Bekijk de video hier: <http://www.tante-roosje.com/nl/pers-2/>

Opnieuw kiezen

OPDRACHT 10

In een van de eerste lessen heb je gekozen in drie dilemma's. Deze staan hieronder nog een keer. Misschien is die keuze veranderd nu je de geschiedenis van Roosje en de dilemma's en keuzes die daar speelden kent. Daarom vragen we nog een keer in de dilemma's te kiezen met het verhaal van Roosje in je achterhoofd.

Let op: je mag nog niet kijken wat je een aantal lessen geleden hebt gekozen!

- Maak bij ieder dilemma een keuze en leg je keuze uit.
- Vergelijk die keuzes met wat je een aantal lessen geleden hebt gekozen. Ben je bij je keuzes gebleven of niet? Leg ook hier je antwoord(en) uit.

Dilemma's	Ja	Nee	Ik weet het niet	Uitleg
1. Vraag voor de meisjes Je leraar zegt dat alle meisjes die slecht zijn in wiskunde verplicht op twee middagen in de week van 14.30 tot 17.00 uur naar bijles wiskunde moeten. En dat gedurende 6 weken. De meisjes die dat niet doen, gaan niet over. Dat heeft de schoolleiding beslist. Jij bent een van de meisjes. Wat doe je: ga je naar de bijles of verzet je je daartegen? Met andere woorden: <i>Ga jij tegen regels in waarmee je het niet eens bent, zelfs als je dat in grote problemen kan brengen?</i>				
2. Vraag voor de jongens Je leraar zegt dat alle jongens die slecht zijn in Nederlands. verplicht op twee middagen in de week van 14.30 tot 17.00 uur naar bijles Nederlands moeten. En dat gedurende 6 weken. De jongens die dat niet doen, gaan niet over. Dat heeft de schoolleiding beslist. Jij bent een van de jongens. Wat doe je: ga je naar de bijles of verzet je je daartegen? Met andere woorden: <i>Ga jij tegen regels in waarmee je het niet eens bent, zelfs als je dat in grote problemen kan brengen?</i>				
3. Jouw broer wordt al jaren enorm gepest door Hans. Hij mag nooit meedoen, wordt via Social media bedreigd en vorige week hebben ze jouw boer opgesloten in het gymnastieklokaal. Uren heeft hij daar gezeten, hij is er helemaal depri van. Jij				

kunt goed opschieten met je broer, maar weet niet goed hoe je hem helpen kunt. Hans is een grote populaire jongen, hij zit in een band en heeft veel vrienden. De band heeft nog een drummer nodig. Jij bent drummer en hebt dezelfde muzieksmaak als Hans. Je bent al tijden op zoek naar een band. Dit is je kans! Hans ziet jou wel zitten als drummer. Wat doe je?

Probeer je je dromen waar te maken door drummer te worden in de band van Hans?

4.

Op een feest raak je aan de praat met een leuk meisje. Ze is zeer belangstellend en jullie worden dikke vriendinnen. Ze is altijd heel gul en heeft veel voor je over. Na een paar maanden kom je er achter dat ze ook vrienden heeft die veel met de politie in aanraking komen. Je vriendin blijkt zelf ook te dealen op feesten en heeft al eens een paar dagen gezeten. Als je daar iets over zegt wil ze je overhalen om ook mee te doen met dealen. Wat moet je doen? Als je niet af en toe meedoet met dealen raak je je vriendin misschien kwijt en dat wil je absoluut niet. Maar het kan je ook in grote problemen brengen en dat wil je ook niet.

Wat doe je? Kun jij bevriend zijn met iemand van wie je vrijwel zeker weet dat hij/zij jou in grote problemen zal brengen?